

Het verhaal van Jos

Periode 1966 - 1970

Het begin

Mijn verhaal begint op de ochtend dat ik uit de schoolbank werd geplukt. Andere woorden heb er eigenlijk niet voor. Zo luisterde ik als 11-jarig jochie naar de onderwijzer in de vijfde klas van de lagere school en zo zat ik een paar uur later op Clematis, een paviljoen op de Rudolphstichting. In volslagen ontreddering achtergelaten en in het besef dat ik voorlopig niet meer thuis zou komen. Dat moment staat in mijn geheugen gegrift. Ik zie het nog voor me:

Tijdens de les ging de deur van het klaslokaal open en de onderwijzer liep de gang op. Even later kwam hij terug en moest ik bij hem komen. Op de gang stond een vrouw met een koffer. Zij bleek een maatschappelijk werkster te zijn en ze zei tegen mij: “Pak je jas, we gaan ergens naar toe. Je gaat ergens anders wonen voor hooguit anderhalf jaar.” “En mijn zusjes”, vroeg ik?” “Die komen later”, zei ze.

Ik kan de gevoelens niet goed omschrijven. Ik kwam in een soort roes. Ik was verbaasd, verdrietig, angstig en boos. Mijn wereld stortte in. Ik wist niet wat er ging gebeuren. Op dat moment ging er van alles door me heen. Vooral het ‘waarom’ hield mij bezig. De reden zou zijn dat mijn moeder en haar vriend niet voor ons konden zorgen. Maar dat was gewoon een kulverhaal, want achteraf bleek mijn moeder in verwachting te zijn. De ware reden heeft ze mij nooit verteld.

Een paar weken later werden ook mijn twee jongere zusjes, gebracht. Zij kwamen op Klimop te wonen. In plaats van bij elkaar geplaatst te worden op één paviljoen werden we van elkaar gescheiden. Ik vond dat verschrikkelijk. Ik had me altijd verantwoordelijk gevoeld voor mijn zusjes en nu kon ik niet meer voor hen zorgen. We werden uit elkaar gedreven. In die begintijd heb ik veel gehuild en was ik verdrietig, opstandig en boos. Ik kan me nog herinneren dat ik via een regenpijp naar boven ben geklommen om bij mijn zusjes te komen, maar een meisje waarvan ik de naam nu nog weet, deed het raam niet open. Die eerste weken van mijn verblijf op Clematis en de wijze waarop de plaatsing is gegaan, hebben diepe sporen nagelaten.

Het wonen op Clematis

Ik heb een dubbel gevoel overgehouden aan mijn tijd op de Rudolphstichting. Ik heb op zich geen slechte tijd gehad in die periode en het heeft mijn leven deels gevormd. Het is bijzonder, maar van mijn tijd op Clematis herinner ik mij alleen meneer Boertje. Meneer Boertje was een kleine gedrongen man. Hij had een kale kop en van die guitige knijpogjes. Hij kon wel streng zijn. Ik heb een keer gigantisch op mijn donder van hem gehad, omdat ik geen boter op mijn brood wilde eten. Volgens hem zat ik mij aan te stellen, daar had hij een hekel aan en het gevolg was dat ik klappen kreeg. Ik vond het niet terecht, omdat ik echt misselijk werd van boter op mijn brood en dergelijke momenten vergeet je dan niet. Dat komt ook omdat ik thuis nooit werd geslagen. Ik kan mij één voorval herinneren, maar dat was ook gelijk buiten proportioneel. Ik zou de straat oversteken en ik had niet op het verkeer gelet. Mijn moeder trok me terug en heeft me zo eigenlijk gered, maar ze was zo boos, dat ze buiten zinnen raakte. Een voorbijganger die het zag, zei: “Maar mevrouw dat kunt u toch niet doen.” Achteraf besef ik dat dit voortkwam uit bezorgdheid. Ik was geen gemakkelijk kind. Ik had een eigen wil en vanaf mijn derde levensjaar liep ik al alleen op straat. Ik wist mijzelf prima te redden.

Maar ik dwaal af. Mijn kamertje op Clematis had ik volgehangen met posters en foto's uit de Muziekexpres en Popfoto, twee muziekbladen uit die tijd. Ik was gek op de Thunderbirds, een tv-serie voor de jeugd op TV. Met modellen uit die serie speelde ik graag. Ook kan ik me nog herinneren dat mijn moeder op mijn verjaardag kwam en dat ze een doos met chips mee genomen

had. De voorraad was groot genoeg voor een maand. Ik had de doos onder mijn bed staan en elke avond nam ik een zakje.

Mijn moeder kwam trouwens niet vaak. Als ze kwam, zo ongeveer eens per half jaar, dan haalde ik haar op bij de bushalte in Achterveld. Het kwam voor dat ze niet in de bus zat. Ik stond te wachten en dan stapten er allerlei mensen uit, maar mijn moeder niet. Dan wachtte ik op de volgende bus in de hoop dat ze daarin zou zitten. Vaak wachtte ik tevergeefs en dan moest ik lopend en alleen terug naar de stichting. Ook tijdens de vakanties gingen we nooit naar huis. Bijna iedereen ging met vakantie naar huis en dan bleven er nog maar een paar kinderen achter, waaronder wij. Dat deed pijn.

Aardappels pitten. Dat was ook zo iets. Dat was een soort corvee voor het hele paviljoen. De gehele week ging je dan bij kok Sieling in de centrale keuken aardappels pitten. Elk paviljoen nam een week voor z'n rekening. Je moest een bepaalde hoeveelheid pitten en daar stond een tijd voor. De sport was om die hoeveelheid niet te halen. Dat was wel grappig. Soms kreeg je straf en dan moest je een week extra aardappels pitten.

Wat me uit de tijd op Clematis ook is bijgebleven, is dat mijn jongste zusje en ik voor een proefweekend naar een pleeggezin gingen. Ik dacht, als ik daar eenmaal ben, dan kom ik nooit meer thuis en ik wilde weer thuis wonen. Tijdens dat weekend heb ik me ongenaakbaar en onbenaderbaar opgesteld. Ik toonde nergens interesse in, hoewel die mensen erg hun best deden om het ons naar de zin te maken en toen ze ons terugbrachten, rende ik zonder te groeten de auto uit. Het ging dus ook niet door en ik had mijn doel bereikt. Toch heb ik niet tegen kunnen houden dat mijn zusjes in een pleeggezin werden geplaatst. De jongste kwam bij een pleeggezin in Eindhoven en de oudste bij een gezin in Utrecht terecht. Zij kwam overigens na een jaar weer terug op de Rudolphstichting. Als ik geweten had dat thuis wonen eigenlijk geen optie was, had ik me misschien tijdens dat proefweekend anders gedragen. Die potentiële pleegouders waren niet onaardig en ze bedoelden het vast goed, maar mij was verteld dat we na anderhalf jaar weer naar huis zouden gaan en voor ieder kind is thuis wonen het ideaal.

Ontspanning

Er was altijd wat te doen op de Rudolphstichting. Ik was vaak de hort op. Ik deed veel aan sport en was een goede voetballer. S.V. de Glind, dat was mijn clubje. Ze konden mij op alle posities op het veld neerzetten. De namen van mijn medespelers weet ik niet meer of het moeten Cruyff en Neeskens zijn! Boertje was in die tijd onze teamleider en als we naar uitwedstrijden gingen, dan gingen we altijd met de blauwe stichtingsbus.

Ik ging ook vaak naar de kinderboerderij. Ze hadden daar pony's en ik vond ponyrijden mooi. Ik hield vooral van rijden zonder zadel. Met die zadels heb ik ook wel eens een geintje uitgehaald. Ik zadelde de pony zodanig op dat het leek alsof het zadel vast zat. Het effect was meteen zichtbaar: dag zadel, dag persoon. Dat waren kwajongensstrekken en die hoorden erbij.

Ik was altijd bezig. We hadden bijvoorbeeld zwemles in het oude zwembad in het koude water met zo'n plankje. De sportleraar, meneer De Jong, was ook badmeester. Ik vond het mooi om mijn kunsten te vertonen op de duikplank: salto's maken. Het zwembad werd veel gebruikt, ook door kinderen uit Achterveld en Barneveld.

Ik heb aan veel sportactiviteiten meegedaan, zoals trampoline springen, judo en hardlopen. Met hardlopen heb ik in mijn leeftijdscategorie de 1^e prijs gewonnen. Ik had een groot

uithoudingsvermogen. Boogschieten, onder leiding van meneer de Groot, ja dat heb ik ook nog gedaan.

Ik ben ooit een keer een weddenschap aangegaan. Ik was toen 15 jaar. Ik werd uitgedaagd door iemand dat ik de Koningin Wilhelmina Emma wandeltocht van Amersfoort naar Amersfoort van 70 kilometer niet zou kunnen lopen. Die weddenschap heb ik aangenomen. Toen ik dat deed, was ik ongetraind. Dat heb ik geweten. Ik liep de tocht op gypies en ik had een corduroy ribbroek aan. Het was volop zomer en bloedheet: 30 graden. Tot het eerste lunch-rustpunt in Ede ging het goed. Vanaf Ede richting Scherpenzeel ben ik met iemand op gaan lopen. De route liep over de Postweg in De Glind. Ik was het huis van Witteveen gepasseerd en ik stortte volledig in. Het was gebeurd. Dat was na ongeveer 58 kilometer. Een andere wandelaar heeft me bijna 5 kilometer gesleept en ondersteund tot ik, zeg maar, weer extra energie kreeg. Waar ik die vandaan gehaald heb, weet ik niet, maar ik heb het gehaald. In totaal heb ik er 11 uur over gedaan. Ik ben nog trots op die prestatie.

School en ker

Ik heb een paar jaar op de J.H. Donnerschool gezeten. We hadden een heel aardige lerares. Haar naam weet ik niet meer. Op die school zaten alleen pleegkinderen. De eigen kinderen zaten op de Besselaarschool. Mijn vriend, August Munster, een Ambonese jongen en ik bedotten vaak de zaak. We wisten de antwoorden van de rekenopdrachten achterover te drukken. We waren met rekenen ver vooruit. Je moest veel zelf doen en daar maakten wij gebruik van. Dat heeft niet echt bijgedragen aan onze ontwikkeling.

Ook de MAVO in Barneveld was geen succes. Ik spijbelde altijd samen met mijn beste vriend August. Dan gingen we naar Amsterdam met de dubbeltjes die we gespaard hadden door ze niet in het kerkzakje te doen zondags. Daar deden we dan pepermuntjes in (gepeperde muntjes.) Ik vond de kerk een verschrikking. Een verplicht nummer. Met uitzondering van die ene keer dat de organist een nummer speelde van Procol Harum - A whiter shade of pale. Dat was het enige moment dat ik de kerk leuk vond.

Opmerking interviewer: Onze kamer vult zich met orgelmuziek en we zitten met z'n drieën naar A whiter shade of pale, het nummer van Procol Harum te luisteren.

Vakanties

Ik herinner me de Zomerkampweek in Rheden De Steeg. We sliepen bij een boer in de stal op stro. Dat was leuk. Ik kan mij de nachtelijke dropping herinneren die door de leiders was georganiseerd. Ze hadden van die trekbommetjes en daar lieten ze ons mee schrikken. En op zaterdagmiddag gingen we naar de film in Arnhem, naar Louis de Funes 'Samen uit, samen thuis'. Zo ben ik ook nog twee keer op vakantie geweest bij een boer in Heerde, een plaatsje onder Zwolle. De boerin heette Lammechie. Die naam ben ik nooit vergeten. Ze hadden een zoon die Appie heette. Samen haalden we wel eens wat kattekwaad uit door de lampen van lantaarnpalen stuk te gooien. Meestal was ik degene die trefzeker was en dan stond de volgende dag de politie op de stoep. De boerin was trouwens een aardige vrouw. Uiteraard gingen we op zondag naar de kerk. We reden er met paard en wagen heen. Dat ging een keer goed mis, want het paard schrok van een stuk plastic op het land en ging er vandoor. We kwamen met paard en wagen in de sloot terecht. We waren allemaal zeiknat.

Ik bedenk me nog zo iets moois: Die keer dat ik op vakantie was in Aalten. Ik was toen 14 jaar. Dat was tijdens de zomerhit van Blue Cheer - Summertime Blues. Ik sliep samen met de zoon des huizes op zolder. Ik had voor mijzelf een zakje chips gekocht en ik wilde dat zakje eigenlijk niet delen. Ik probeerde de chips zo zacht mogelijk op te eten. Maar dat lukte natuurlijk van geen meter.

Pikpoten

Ik ben meerdere keren weggelopen. Ik nam altijd iemand mee, zoals bijvoorbeeld Henk Overwijk en Ben Potjewijd. Na een keer naar huis te zijn weggelopen, belde mijn moeder mijn vader. Ik had mijn eigen vader nog nooit gezien. Ik kreeg hem aan de telefoon en hij zei: “Je gaat nu terug naar de Rudolphstichting, anders breek ik je beide benen.” Mijn reactie was: “O, ja? Dan gooi ik al je ramen stuk en ik prik je banden lek.” Dat was de eerste en tot dusver enige keer dat ik mijn vader gesproken heb. Ik was toen 13 jaar. Drie jaar later had ik een krantenwijkje en ik zag hem staan voor huisnummer 33. Ik herkende hem, omdat hij als twee druppels water op Archie Bunker leek. Misschien kom ik er later ook zo uit te zien, was mijn gedachte. (Dat is gelukkig nog niet gebeurd.) Ik heb hem niet aangesproken. Jij hebt geen interesse in mij, dan ik niet in jou.

Het vertrek

De laatste keer dat ik ben weggelopen, was samen met mijn oudste zusje. Ik was 15 en zij was 13 jaar oud. De kinderrechter besliste dat we niet thuis konden blijven en niet terug konden naar de Rudolphstichting. Toen zijn we maar thuis gebleven. Dat betekende wel dat we een half jaar niet naar school konden. Daarna mochten we toch definitief thuis blijven en konden we weer naar school.

Terugkijkend

Als ik terugkijk op mijn leven en de ervaringen uit mijn jeugd, dan heb ik het gevoel dat ik eigenlijk niet op deze wereld had willen zijn. Dat is ook de reden waarom ik nooit kinderen wilde hebben. Door ze niet te verwekken, heb ik ze behoed voor wat mij is overkomen. De manier waarop ik op de Rudolphstichting terecht ben gekomen, heeft bij mij diepe sporen achtergelaten. Bindingsangst is er, denk ik, wel een goed woord voor. Ik ben misschien voor mijn partners onbereikbaar geweest en ik bedoel dan emotioneel onbereikbaar. Ik heb afstand gehouden. Ik durfde geen te strakke banden met iemand aan te knopen om teleurstellingen te voorkomen. Mijn leven is als een streep. Ik heb hoogtepunten en dieptepunten zoveel mogelijk vermeden.

Los van deze gedachten begin ik het leven in deze fase steeds leuker te vinden. Misschien heeft dat met leeftijd te maken. Als ik over het vaderschap nadenk dan weet ik nu wel bijna zeker dat ik toch een heel leuke vader zou zijn geweest. Ik ben in ieder geval een leuke oom. In mijn geest ben ik jong gebleven en ik hou van humor.

Als autodidact heb ik aardig wat bereikt. Ik heb een goede baan en die is mij niet aan komen waaien. Werken, en nog eens werken, dat was het devies.

Gedachte

Tegen de kinderen van nu zou ik willen zeggen: “ Geef het nooit op. Als je iets wilt, dan kun je het.”

En tegen de opvoeders: “ Wees duidelijk, vertel hoe de vork in de steel zit. Ik heb kansen gemist doordat men niet duidelijk was. Weten waar je aan toe bent. Richt je als opvoeder daarop en leef je in. Leef je in, in de situatie van het kind.”